

Spis treści:

1. Słowo wstępne. 7
2. Zagadnienia gramatyczne z ćwiczeniami:
  1. Ogólne zasady dotyczące pisowni. 8
  2. Samogłoski długie i krótkie (1). 10
  3. Samogłoski długie i krótkie (2). 12
  4. Nieme e. 14
  5. Duże litery. 16
  - Test 1 18**
  6. Rodzajnik. 20
  7. Rzeczowniki bez rodzajnika. 22
  8. Rzeczowniki występujące tylko z de albo tylko z het. 24
  9. Rzeczowniki z de i het. 26
  - Test 2 28**
  10. Rzeczowniki w liczbie mnogiej (1). 30
  11. Rzeczowniki w liczbie mnogiej (2). 32
  12. Rzeczowniki w liczbie mnogiej (3). 34
  - Test 3 36**
  13. Zdrobnienia. 38
  14. Archaiczne formy dopełniacza i celownika. 40
  15. Rzeczowniki utworzone od czasowników i przymiotników. 42
  16. Żeńskie nazwy zawodów, zajęć, funkcji, narodowości. 44
  - Test 4 46**
  17. Zdania oznajmujące. 48
  18. Zdania pytające. 50
  19. Przeczenia niet i geen. 52
  20. Rodzaje przeczeń. Słowo wel. 54
  - Test 5 56**
  21. Zaimki osobowe. 58
  22. Zaimki osobowe (forma dopełnieniowa). 60
  23. Zaimki dzierżawcze. 62
  - Test 6 64**
  24. Przymiotniki (1). 66
  25. Przymiotniki (2). 68
  26. Stopniowanie przymiotników (1). 70
  27. Stopniowanie przymiotników (2). 72
  - Test 7 74**
  28. Spójniki (1). 76
  29. Spójniki (2). 78
  30. Liczebniki główne. Działania matematyczne. 80
  31. Liczebniki porządkowe. Ułamki. Zegar. 82
  - Test 8 84**
  32. Przysłowki. 86
  33. Er (1). 88
  34. Er (2). 90

Test 9 9235. Przyimki. **94**36. Zaimki wskazujące. **96**37. Zo'n, zulke, zulk. Dezelfde, hetzelfde. **98****Test 10 100**38. Złożenia (1). **102**39. Złożenia (2). **104**40. Złożenia z myślnikiem. **106****Test 11 108**41. Czasowniki regularne w czasie teraźniejszym. **110**42. Czasowniki nieregularne w czasie teraźniejszym. **112**43. Czasowniki zullen, vinden, hoeven. **114**44. Czasowniki willen, kunnen, mogen, moeten. Opuszczanie czasownika gaan. **116****Test 12 118**45. Czasowniki zwrotne. **120**46. Tryb rozkazujący. **122**47. Czas przyszły. **124**48. Imiesłów przymiotnikowy i przysłówkowy. **126****Test 13 128**49. Czas przeszły dokonany (1). **130**50. Czas przeszły dokonany (2). **132**51. Czas przeszły niedokonany. **134**52. Czasowniki nieregularne w czasach przeszłych. **136**53. Czas zaprzyszły. **138****Test 14 140**54. Czasowniki rozdzielnie złożone (1). **142**55. Czasowniki rozdzielnie złożone (2). **144**56. Konstrukcja te + bezokolicznik. **146**57. Konstrukcja om te + bezokolicznik i aan het + bezokolicznik. **148****Test 15 150**58. Strona bierna czasowników. **152**59. Tryb przypuszczający (1). **154**60. Tryb przypuszczający (2). **156****Test 16 158**

3. Małe i duże problemy.

Czyli często stawiane pytania na kursach języka niderlandzkiego. **160**4. Tabela zaimków. **167**5. Alfabetyczny spis słówek omawianych w 'Małe i duże problemy'. **168**5. Najczęściej używane rzeczowniki z rodzajnikiem **het.** **169**6. Wykaz czasowników nieregularnych. **172**7. Zabawy słowne. **175**8. Klucz do ćwiczeń. **176**9. Klucz do testów. **188**

Szanowni Państwo!

Wielu naszych rodaków korzysta podczas nauki języka niderlandzkiego z podręczników, które napisałam: **‘Niderlandzki krok po kroku’** i **‘Niderlandzki drugi krok’**.

Od dłuższego czasu zadawano mi jednak pytanie: dlaczego nie napisze pani dla nas, Polaków, gramatyki? Wydał mi się to dobry pomysł i oto jest:

‘Gramatyka języka niderlandzkiego krok po kroku’.

Moim celem jest stworzenie uczącym się języka niderlandzkiego możliwości poznania gramatyki tego języka w łatwy i efektywny sposób.

Wiem z doświadczenia, że gramatyka jest dla większości z nas nielubioną koniecznością i że niewielu chce zagłębiać się w jej tajniki. Z tego też powodu świadomie nie poruszam problemów, z którymi możemy mieć sporadycznie do czynienia. Świadomie też, tam gdzie to możliwe, unikam terminologii gramatycznej.

Ponadto przyjąłem punkt widzenia Polaka, co znaczy, że kładę nacisk na zagadnienia, które nam, Polakom, sprawiają kłopot.

Jednak książka, którą macie Państwo w rękach to nie tylko ‘sucha’ gramatyka. Tu i ówdzie dla uprzyjemnienia nauki znaleźć można dowcipy. Nowo nabytą wiedzę można utrwalić za pomocą ćwiczeń, a następnie wykonać testy. Rozwiązania wszystkich ćwiczeń można znaleźć w kluczu na końcu podręcznika (do testów jest oddzielny klucz).

Moje wieloletnie doświadczenie w nauczaniu języków obcych, a w szczególności w nauczaniu języka niderlandzkiego podsunęły mi myśl o napisaniu działu: ‘Małe i duże problemy. Czyli często stawiane pytania na kursach języka niderlandzkiego’. W dziale tym poświęcam uwagę problemom, których zwykle nikt nie traktuje na tyle poważnie, by o nich pisać.

W **‘Gramatyce języka niderlandzkiego krok po kroku’** znajdziecie Państwo również spis najczęściej używanych rzeczowników z rodzajnikiem ‘het’ oraz wykaz popularnych czasowników nieregularnych.

Przydatnym dodatkiem jest tabela zaimków, a dla osób nie obawiających się trudnych wyzwań jest kilka zabaw językowych.

Na koniec jeszcze tylko rada: z **‘Gramatyki języka niderlandzkiego krok po kroku’** należy korzystać jak ze słownika, tzn. wrywkowo, a nie przerabiać ją jak podręcznik od początku do końca. Do Państwa należy decyzja, jakie ćwiczenia, w jakiej kolejności i kiedy będziecie przerabiać. Nie zapominajmy jednak, że gramatyka jest jedynie pomocą w nauce języka, wobec czego nie zastąpi podręcznika.

Nauczyciele, korzystający z podręczników **‘Niderlandzki krok po kroku’** i **‘Niderlandzki drugi krok’** znajdą w **‘Gramatyce języka niderlandzkiego krok po kroku’** wiele ćwiczeń, które będą mogli wykorzystać dodatkowo podczas kursów.

Przyjemnej nauki i dużo sukcesów życzy autorka

Agata van Ekeren Krawczyk

2 Samogłoski długie i krótkie (1)

Samogłoski zapisujemy albo podwójnie albo pojedynczo:

1. podwójnie:

- jeśli są to tzw. samogłoski długie i występują w sylabach zamkniętych (zakończonych na spółgłoskę):

boom, duur, week, paard, maan-den, woor-den

wyjątki: **uw, ruw, duw...**

2. pojedynczo:

- jeśli są to tzw. samogłoski długie i występują w sylabach otwartych (zakończonych na samogłoskę):

ma-ken, gro-te, du-re, le-zen, ko-pen, ne-men

wyjątki: **nee, twee, zee...**
goochelen, loochenen...

- jeśli są to tzw. samogłoski krótkie:

man, bom, les, bas, pit, kos-ten, pop-je, var-ken

Jak widać zasady pisowni w dużej mierze oparte są na podziale wyrazów na sylaby. Oto, jak dzielimy wyrazy na sylaby:

1. po samogłosce przed pojedynczą spółgłoską:

ta-fel, spe-len, po-ten, du-re

2. między dwiema spółgłoskami:

wil-len, lek-ker, woor-den, wor-den

3. przy więcej niż dwóch spółgłoskach do następnej sylaby należy tyle spółgłosek ile mogłoby stać na początku następnego wyrazu:

bor-stel, art-sen, af-spraak

4. po przedrostkach, przed końcówkami, między częściami wyrazów złożonych:

be-antwoorden, on-even, kind-je, film-pje, zak-mes, hoest-drank.

Ćwiczenia:

1. Znajdź odpowiedniki polskie następujących wyrazów:

1.boom	-	bom	6.boos	-	bos
2.maan	-	man	7.haak	-	hak
3.zoon	-	zon	8.zaak	-	zak
4.kaas	-	kas	9.taak	-	tak
5.baas	-	bas	10.vaak	-	vak

2. Podziel następujące słowa na sylaby:

1.grote, student, taken, manen, wegen, vogel, dure, beker, lepel, hemel

.....

2.alles, binnen, potten, honden, knoppen, zeggen, sokken, verhaal, durven

.....

3.partner, contract, portret, contrast, perspectief, venster,

.....

4.afspraak, zeestrand, waarom, raampje, hondje, opschrijven, toegeven

.....

3. Które słowa napisane są poprawnie?

1.duw	-	duuw
2.mur	-	muur
3.twee	-	twe
4.ve	-	vee
5.zee	-	zej
6.schadu	-	schaduw
7.nieu	-	nieuw
8.leeuu	-	leeuw
9.meeuw	-	meeu
10.idee	-	idej

4. Pośmiej się z kawałów i znajdź w nich słowa z długimi samogłoskami:

Adam en Eva liggen op een stralende dag in het paradijs.

Eva vraagt: Adam, hou je echt van mij?

Adam zegt: Natuurlijk, van wie anders?

Wat vind je wel in Nederland, maar niet in België, Duitsland en Polen?
De letter r.

3 Samogłoski długie i krótkie (2)

Należy zwracać szczególną uwagę na pisownię jeśli wydłużamy lub skracamy słowa (np. przy tworzeniu liczby mnogiej, tworzeniu form osobowych czasowników lub odmianie przymiotników):

1. Opuszczamy jedną samogłoskę jeśli po dwóch samogłoskach występuje tylko jedna spółgłoska:

maan	-	ma-nen	(nie: maa-nen)
boom	-	bo-men	(nie: boo-men)
duur	-	du-re	(nie: duu-re)
week	-	we-ken	(nie: wee-ken)

Samogłoski długie pozostają długimi: najpierw w sylabie zamkniętej, a później w otwartej.

2. Dodajemy jedną samogłoskę, jeśli po jednej samogłosce występuje jedna spółgłoska:

maken	-	ik maak	(nie: ik mak)
lezen	-	ik lees	(nie: ik les)
kopen	-	ik koop	(nie: ik kop)
huren	-	ik huur	(nie: ik hur)

Tu również samogłoski długie pozostają długimi: najpierw w sylabie otwartej, a później w zamkniętej.

3. Aby krótka samogłoska pozostała krótką w różnych formach danego wyrazu, zamyka się sylabę przez podwojenie spółgłoski:

man	-	man-nen	(nie: ma-nen)
gek	-	gek-ke	(nie: ge-ke)
dom	-	dom-me	(nie: do-me)
zeg	-	zeg-gen	(nie: ze-gen)

Ćwiczenia:

1. Napisz rzeczowniki w nawiasach w liczbie mnogiej:

1. Er staan geen (boom) ..... in mijn tuin.
2. Hoeveel (pen) ..... heb je nodig?
3. De (man) ..... stonden op de stoep.
4. De hond staat op zijn twee (poot).....
5. Op de deur zitten twee (knop) .....
6. Die meisjes hebben leuke (rok) .....
7. Je kan hier veel (boot) ..... zien.
8. Ik ga een paar (pot) ..... voor mijn planten kopen.
9. Zet deze bloemen maar in de twee (vaas) .....
10. Ze heeft zulke mooie (oog) .....

2. Podaj formę podstawową podkreślonych przymiotników:

1. Lies is bang voor die grote hond. ....
2. Ik wil deze gele tas hebben. ....
3. Wat een slimme jongen is dat! .....
4. Ken jij ook normale mensen? .....
5. We gaan een witte BMW kopen. ....
6. Hanna is veel dikker dan ik. ....
7. Ik word straks nog bozer. ....
8. Een tomaat is een rode vrucht. ....
9. Ik wil niet de hele dag thuis zitten. ....
10. Wij gaan met lege handen naar huis. ....

3. Wpisz czasowniki i przymiotniki w odpowiedniej formie:

1. lenen - ik .....
2. sterk - een ..... man
3. leuk - een ..... jongen
4. leren - ik .....
5. zitten - ik .....
6. smal - een ..... straat
7. heten - ik .....
8. liggen - ik .....
9. eten - ik .....
10. nemen - ik .....

4 Nieme e

Wiele problemów sprawia pisownia i wymowa tak zwanego niemego **e**.

Jest ono zawsze nieakcentowane i może występować:

1. w sylabie otwartej:

- na końcu słowa:
de, einde, te, je, me, ze
- jako końcówka przymiotnika:
hoge, mooie, grote, smalle
- między dwiema sylabami:
wandelen, luisteren, gevangenis
- w przedrostkach be-, ge-, te-:
beloven, geloven, terecht

2. w sylabie zamkniętej:

- w końcówce -en rzeczowników w liczbie mnogiej i bezokoliczników:
taken, woorden, maken, werken
- w przyrostku ver-:
verstaan, verkopen
- w słowach typu:
tafel, kamer, keuken, zilver

Przykłady nieakcentowanego i akcentowanego **e** w czasownikach *luisteren* i *protesteren*:

luisteren - ik luister - ik heb geluisterd:
akcent pada na lui, **e** jest nieakcentowane, to nieme **e**

protesteren - ik protesteer - ik heb geprotesteerd:
akcent pada na **e**, to długie e

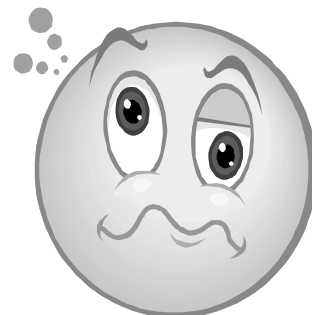

Ćwiczenia:

1. Które słowa napisane są poprawnie?

1. bygin / begin
2. verhaal / vyrhaal
3. geluk / gyluk
4. gebied / gybied
5. vyrdriet / verdriet
6. gynoeg / genoeg
7. appl / appel
8. sleutel / sleutl
9. zilvr / zilver
10. adem / adm

2. Popraw błędy w poniższych zdaniach:

1. Wij gaan morgyn in zee zwemmyn.

.....

2. Zy hebbyn een mooie vijver achtyr hun huis.

.....

3. Ik ga myt jullie mee.

.....

4. Ik moet my nog aankledyn.

.....

5. Een appl ligt op de tafl.

.....

6. Ik houd niet van schilderyn, maar wel van tekenyn.

.....

7. Wij gaan wandelyn in de grotty bergyn.

.....

8. Weet jy dy tityl van het boek niet?

.....

9. Mijn levyn is alleen: werkyn, etyn, slapyn.

.....

10. Ik kan dy zieky niet meer vyrstaan.

.....

3. Pośmiej się z kawałów i postaraj się znaleźć w nich błędy:

Jantje solliciteert bij een bydrijf naar een baan. Hij vraagt hoeveel geld hij kan verdienen. Zijn toekomstig baas zegt: "Nu 750 euro pyr maand, en latr meer." "Dan kom ik latr wel tyrug", antwoordt Jantje.

Een man komt al voor dy achtsty keer bij het loket van een bioscoop en koopt weer een kaartje. De damy achtyr de kassa vraagt: "Waarom koopt u acht keer een kaartje voor dezelfdy film?". Dy man antwoordt: "Omdat zy hem bij dy ingang steeds doormidden scheuryr".

54 Czasowniki rozdzielnie złożone (1)

Wiele czasowników łączy się z przedrostkami (zwykle są to przyimki), tworząc czasowniki złożone.

Rozróżniamy czasowniki rozdzielnie i nierozdzielnie złożone.

W czasownikach rozdzielnie złożonych akcentowany jest przedrostek, w czasownikach nierozdzielnie złożonych właściwy czasownik:

invullen - wypełnić (np. formularz)
opbellen - zadzwonić
aankomen - przybyć

beloven - obiecać
geloven - wierzyć

ontbijten - jeść śniadanie
uitkleden - rozebrać się
overplaatsen - przenieść
omkeren - zawrócić

vergeten - zapomnieć
herhalen - powtórzyć
erkennen - uznać, przyznać

Czasowniki rozdzielnie złożone należy dzielić:

- w czasie teraźniejszym:

invullen

Ania **vult** een formulier **in**.

Ania wypełnia formularz.

aankomen

Ze **komen** straks **aan**.

Zaraz przyjadą.

opbellen

Hij **belt** je morgen **op**.

On zadzwoni do ciebie jutro.

- w czasie przeszłym niedokonanym:

opeten

Jan **at** zijn boterham altijd **op**.

Jan zawsze zjadał swą kanapkę.

nadenken

Ze **dacht** er lang over **na**.

Długo się nad tym zastanawiała.

uitnodigen

Ze **nodigden** ons nooit **uit**.

Nigdy nas nie zapraszali.

Uwaga! W powyższych przykładach przyimek stoi na końcu zdania. Ewentualne określenie miejsca umieszczane jest po nim:

Hij **blijft** vandaag **na** op school.

Zostaje dzisiaj po lekcjach w szkole.

Wij **kloppen** **aan** bij de buren.

Pukamy do sąsiadów.

Ik **nam** hem vaak **mee** naar Polen.

Zabierałem go często do Polski.

Ćwiczenia:

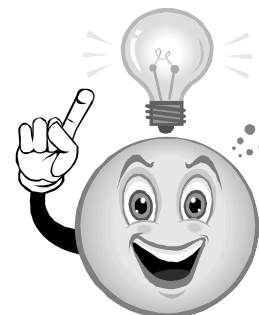
1. Wpisz poniższe przyimki do zdań:
op, uit, mee, op, af, op, na, uit, aan, in

1. Het maakt me niet.....
2. Kijk uit. Let even.....
3. Stop alsjeblieft. Hou ermee.....
4. Waar spreken we.....?
5. Ik neem dit boek.....
6. Ik sta om 6.00 uur.....
7. Denk maar goed.....
8. Adem even diep.....
9. We stappen nu.....
10. Raak me niet.....

2. Znajdź czasowniki złożone i zamień je na bezokoliczniki:

1. De juffrouw deelde de groepen in. ....
2. Anne ruimde haar kamer op. ....
3. Bart belde zijn moeder op. ....
4. Joost deelde snoepjes uit. ....
5. Jan waste de borden af. ....
6. De docent keek de toetsen na. ....
7. Ik hing mijn jas op. ....
8. Het kind stak de weg over. ....
9. Ik werkte de hele avond door. ....
10. Zij deed het licht aan. ....

3. Złóż zdania ze słów:

1. mee – naar – Hij – zijn – school – neemt – pen.....
2. bij – Kim – buren – de – klopt – aan.....
3. overstappen – Utrecht – moet – Ik – in.....
4. badkamer? – omkleden – Kan – me – ik – de – in.....
5. nablijven – je – Moest – school? – op.....
6. komen – beloof – Ik – te – je.....
7. fout – Hij – erkende – zijn – niet.....
8. herhalen – oefening – We – deze.....
9. ontbijt – Hans – om – 7.00 uur – tijd.....
10. bijna – alles – vergeet – Mijn – oma.....

